

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS MOKYKLINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIES VERTINIMO KRITERIJAI

I. Literatūrinio rašinio turinio vertinimas (12 taškų)

L	T	Temos supratimas
III	3	Tema suprasta. Motyvuotai išskirti temos aspektai .
II	2	Tema suprasta iš dalies. / Esama nukrypimų nuo temos.
I	1	Tema menkai suprasta (tik teksto fragmentai susiję su tema).
–	0	Žr. pastabą.

T	Teksto gilioji struktūra
3	Pasirinkta tinkama struktūra. Pagrindinė mintis aiškiai suformuluota; kryptingai plėtojama tema. Įžanga kryptinga. Dalinės ir baigiamosios išvados pagrįstos.
2	Pasirinkta tinkama struktūra. Pagrindinė mintis aiški; kryptingai plėtojama tema. Įžanga turi trūkumų / dalinės ir baigiamosios išvados iš dalies pagrįstos.
1	Pasirinkta tinkama struktūra. Pagrindinė mintis aiški; temos plėtotei trūksta kryptingumo. Įžanga ir išvados turi trūkumų.
0	Rašinio gilioji struktūra turi didelių trūkumų. Pagrindinė mintis neaiški. Įžangos arba išvadų nėra.

L	T	Kūrinių analizė, interpretacija
III	3	Privalomo autoriaus kūrinys (-iai) pasirinkta tinkamai. Kūrinių interpretacija išsami, pagrįsta analize . (Ne daugiau kaip 1 interpretavimo trūkumas.)
II	2	Privalomo autoriaus kūrinys (-iai) pasirinkta tinkamai. Kūrinių interpretacija paviršutiniška , bet yra analizės elementų. / Kartais atpasakojamas siužetas. (Ne daugiau kaip 3 interpretavimo trūkumai.)
I	1	Privalomo autoriaus kūrinys (-iai) pasirinkta ne visai tinkamai. Bandoma interpretuoti kūrinius, bet didžiojoje teksto dalyje atpasakojamas siužetas / kartais iškraipomas kūrinių prasmės. (Ne daugiau kaip 6 interpretavimo trūkumai.)
–	0	Kūrinys (-iai) neanalizuojami , tik atpasakojamas siužetas. / Iškraipomos kūrinių prasmės. (7 ir daugiau interpretavimo trūkumų.)

T	Rėmimasis kontekstu
3	Tinkamai ir tikslingai remiamasi kūrinio (-ių) kontekstu ¹ .
2	Ne visai tinkamai ir tikslingai remiamasi kūrinio (-ių) kontekstu. (Ne daugiau kaip 1 fakto klaida.)
1	Bandoma remtis kūrinio (-ių) kontekstu. / Kontekstas tik paminėtas. (Ne daugiau kaip 2 fakto klaidos.)
0	Kontekstu remiamasi netinkamai / nesiremiamama .

PASTABA. Visas rašinys nevertinamas, jei užduotis neatlikta / parašyta mažiau negu pusė reikalaujamos apimties / parašytas rašinys ne ta tema / neanalizuojamas nė vienas iš nurodytų autorių.

¹ **Kontekstas** (čia) – kultūrinis / istorinis / biografinis.

I. Samprotavimo rašinio turinio vertinimas (12 taškų)

L	T	Temos, problemos supratimas
III	3	Tema, problema suprastos. Išskirti ir išanalizuoti aspektai.
II	2	Tema, problema suprastos iš dalies (per siaurai arba per plačiai / esama nukrypimų).
I	1	Bandoma plėtoti temą.
–	0	Žr. pastabą.

T	Teksto gilioji struktūra
3	Pasirinkta tinkama struktūra. Pagrindinė mintis aiškiai atskleista; kryptingai plėtojama tema. Ižanga kryptinga. Dalinės ir baigiamosios išvados pagrįstos.
2	Pasirinkta tinkama struktūra. Pagrindinė mintis aiški; kryptingai plėtojama tema. Ižanga turi trūkumų / dalinės ir baigiamosios išvados iš dalies pagrįstos.
1	Pasirinkta tinkama struktūra. Pagrindinė mintis aiški; temos plėtotei trūksta kryptingumo. Ižanga ir išvados turi trūkumų.
0	Rašinio gilioji struktūra turi didelių trūkumų. Pagrindinė mintis neaiški. Ižangos arba išvadų nėra.

L	T	Argumentavimas, pagrindimas
III	3	Argumentai tinkami² ir svarūs³. Kur dera, pristatomas kitoks požiūris. Rašančiojo požiūris pagrįstas vieno iš nurodytų autorių kūriniu (-iais) ir kita kultūrine ⁴ (literatūrine ⁵) patirtimi.
II	2	Ne visi argumentai tinkami. Rašančiojo požiūris iš dalies pagrįstas vieno iš nurodytų autorių kūriniu (-iais) ir kita kultūrine (literatūrine) patirtimi. (Ne daugiau kaip 3 argumentavimo trūkumai.)
I	1	Bandoma argumentuoti vieno iš nurodytų autorių kūriniu (-iais) . Samprotavimas paviršutiniškas, dominuoja bendro pobūdžio aiškinimas. (Ne daugiau kaip 6 argumentavimo klaidos.)
–	0	Visas tekstas – bendro pobūdžio aiškinimas. Argumentai netinkami / neargumentuojama. (7 ir daugiau argumentavimo klaidų.)

T	Rėmimasis privalomu autoriumi ir jo kontekstu
3	Tikslingai ir tinkamai remiamasi vieno iš nurodytų autorių kūriniu (-iais) ir jo / jų kontekstu .
2	Ne visai tikslingai ir tinkamai remiamasi vieno iš nurodytų autorių kūriniu (-iais) ir jo / jų kontekstu . / Tikslingai ir tinkamai remiamasi vieno iš nurodytų autorių kūriniu (-iais), tačiau kontekstas ne visai tinkamas. (Ne daugiau kaip 1 fakto klaida.)
1	Bandoma remtis⁶ vieno iš nurodytų autorių kūriniu (-iais), tačiau ne visai tinkamai, kontekstas tik paminėtas. (Ne daugiau kaip 2 fakto klaidos.)
0	Bandoma remtis vieno iš nurodytų autorių kūriniu (-iais), tačiau netinkamai įrodomo teiginio atžvilgiu. Kontekstu remiamasi netinkamai / nesiremiam. / Privalomu autoriumi nesiremiam (žr. pastabą).

PASTABA. Visas rašinys nevertinamas, jei užduotis neatlikta / parašyta mažiau negu pusė reikalaujamos apimties / parašytas rašinys ne ta tema / nesiremta nė vienu iš nurodytų autorių.

² **Tinkamas** argumentas *pagrindžia tą teiginį, kuriam yra skirtas. Argumento tinkamumas – jo santykis su konkrečiu teiginiu (teiginys turi atitikti nagrinėjamą problemą – priešingu atveju jį pagrindžiantis argumentas negali būti įskaitytas).*

³ **Svarus** argumentas – tas, kuris skatina patikėti, paremia ar net verčia pritarti pagrindinei minčiai. Argumento svarumas – jo santykis su tema.

⁴ **Kultūrinė patirtis** – istorinė / biografinė / laikotarpio reiškinių / idėjų ar kita.

⁵ **Literatūrinė patirtis** – kūrinio problematikos / idėjų / veikėjo charakterio ar kita.

⁶ **Bandymu remtis** nelaikoma, jei autorius ir (ar) kūriny (-iai) tik paminėti.

II. Kalbos taisyklingumo vertinimas mokykloms lietuvių mokomąja kalba (10 taškų)

L	T	Gramatika ir leksika
III	3	0–2
II	2	3–4
I	1	5–8
–	0	9–...

T	Rašyba ir skyryba
7	0–2
6	3–4
5	5–6
4	7–9
3	10–13
2	14–17
1	18–23
0	24–...

II. Kalbos taisyklingumo vertinimas mokykloms tautinių mažumų mokomąja kalba (10 taškų)

L	T	Gramatika ir leksika
III	3	0–3
II	2	4–10
I	1	11–19
–	0	20–...

T	Rašyba, skyryba
7	0–4
6	5–8
5	9–13
4	14–18
3	19–24
2	25–29
1	30–34
0	35–...

III. Teksto raiškos ir formaliojo vientisumo vertinimas (8 taškai)

L	T	Teksto raiška, stilius, logika	
		<i>Lietuvių mokomoji kalba</i>	<i>Tautinių mažumų mokomoji kalba</i>
III	5	Raiška atitinka rašymo situaciją ir žanrą. Rašoma aiškiai, sklandžiai, logiškai. Leksika tinkama.	Raiška atitinka rašymo situaciją ir žanrą. Rašoma aiškiai, sklandžiai, logiškai. Leksika tinkama.
		Minčių santykiams išreikšti tinkamai ir tikslingai vartojamos įvairios sintaksinės struktūros. Yra 0–4 stiliaus, logikos trūkumai.	Minčių santykiams išreikšti tinkamai ir tikslingai vartojamos įvairios sintaksinės struktūros. Yra 0–6 stiliaus, logikos trūkumai.
II	4	Yra 5–7 trūkumai.	Yra 7–11 trūkumų.
	3	Yra 8–10 trūkumų.	Yra 12–17 trūkumų.
I	2	Yra 11–14 trūkumų.	Yra 18–23 trūkumai.
	1	Yra 15–19 trūkumų.	Yra 24–30 trūkumų.
–	0	Yra 20 ir daugiau trūkumų.	Yra 31 ir daugiau trūkumų.

T	Formalioji teksto struktūra
3	Teksto struktūrinių dalių proporcijos tinkamos ; skaidymas pastraipomis pagrįstas ; nėra nemotyvuotų minties šuolių, nereikalingų pasikartojimų. (Ne daugiau kaip 1 trūkumas.)
2	Teksto struktūrinių dalių proporcijos ne visai tinkamos ; skaidymas pastraipomis ne visada pagrįstas ; yra nemotyvuotų minties šuolių / nereikalingų pasikartojimų. (2–3 trūkumai.)
1	Teksto struktūrinių dalių proporcijos netinkamos / vienos dalies trūksta; skaidymas pastraipomis nepagrįstas ; yra nemotyvuotų minties šuolių / nereikalingų pasikartojimų. (4–6 trūkumai.)
0	Tekstas padrikas / dėstymas pastraipomis neskaidomas . (7 ir daugiau trūkumų.)

PAAIŠKINIMAI:

- Gramatikos ir žodyno klaidomis laikomi normų, nurodytų 5–12 klasių lietuvių kalbos vadovėliuose, „Dabartinės lietuvių kalbos žodyne“, pažeidimai.
- Gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos klaidos nedubliuojamos ir laikomos atskiromis klaidomis**, išskyrus šiuos atvejus:
 - kai taškai nerašomi ant *i, j*, – laikoma viena klaida visame darbe, tačiau jei taškai nerašomi ant *ė*, – kiekviena klaida atskira;
 - nelietuviškų raidžių rašymas – laikoma viena klaida visame darbe;
 - žodžių kėlimo klaidos – laikoma viena klaida visame darbe.
- Ta pati žodyno, gramatikos klaida, pasikartojanti kelis kartus, laikoma viena klaida.
- Ta pati žodžių darybos (gr) klaida, pasikartojanti kelis kartus, laikoma vieno tipo klaida, pavyzdžiui, netaisyklingai vartojamas tas pats priešdėlis. Kitos gramatikos (morfologijos, sintaksės) klaidos nedubliuojamos.
- Ta pati rašybos klaida, pasikartojanti kelis kartus, laikoma viena klaida, kai:
 - netaisyklingai kelis kartus rašomas tas pats priešdėlis;
 - netaisyklingai rašoma ta pati šaknis;
 - netaisyklingai rašoma ta pati priesaga.
- Galūnių rašybos klaidos nedubliuojamos**.
- Akies klaida laikoma atsitiktinė klaida, kuri darbe nesikartoja, t. y. kitur rašinyje žodis rašomas taisyklingai. Trys akies klaidos laikomos viena raštingumo klaida.
- To paties įterpinio neskyrimas, ta pati citatos skyrybos klaida laikoma viena skyrybos klaida.

8. Sintaksinės konstrukcijos neišskyrimas arba skyrimas iš vienos pusės laikomas viena klaida.

9. **Viename sakinyje žymima ne daugiau kaip viena stiliaus ar logikos klaida.**

10. Stiliaus, logikos klaidos nedubliuojamos ir laikomos atskiromis klaidomis, tačiau ta pati stilistinio žodyno klaida laikoma viena klaida.

11. Kalbos taisyklingumo (gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos) ir stiliaus bei logikos klaidos taisomos, t. y. žymimos paraštėje, iki nulio ribos.

Jeigu kandidatas parašė mažiau nei 400 žodžių, už kiekvienus 30 trūkstumų žodžių atimama po 1 tašką iš bendro įvertinimo.

Trūkstumų žodžių skaičius	Atimami taškai	Trūkstumų žodžių skaičius	Atimami taškai
11–40	1	101–130	4
41–70	2	131–160	5
71–100	3	161–199	6

Atsižvelgiant į visuomenės lūkesčius ir valstybės interesą, kad mokyklą baigę mokiniai būtų raštingi, raštingumo vertinimo normos kasmet bus griežtinamos.